

Styrelsen för
Romfartuna Hembygdsförening
72594 Västerås

Härmed bekräftas att jag den 7 augusti 1990 såsom gåva till hembygdsföreningen överlämnat två stycken på min fastighet Kvarnbacken 1, Millingby 2:4 befintliga kvarnstenar att placeras på lämplig plats i anslutning till "Tiondeladan" som flyttats till det s.k. "Katthavet" öster om Romfartuna kyrka.

Kvarnstenarna härrör från Millingby kvarn som varit uppförd på den mark, som jag inköpte 1957.

En kort historik bilägges som sammanställts från hos mig befintliga handlingar.

Rönninge den 15. december 1992

Tore Björklund

M I L L I N G B Y K V A R N

Kort historik

Häradsdomaren Jan Andersson i Millingby ansökte hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westmanlands län " att på egorna till sitt hemman Millingby få vid angifvna ställe uti den från Munga sjö gående bäck anlägga en mjölqvarn med tre par stenar, deraf två för grovmälld och ett par för sikt samt en enbladig såg, med rättighet att begagna dem såväl till eget behof, som till grannars betjenande mot lega."

Häradsrätten i Norrbo härad af Westmanlands län tillstyrkte ansökan genom utslag den 17 januari 1848. Bifall bestreds av bland andra Kapitenen W. von Ehrenheim af Svanå Bruk och dåvarande ägaren af Åbylund, Bruksätkaren E.A. Hedin. Landshöfdinge-Embetet fann skäligt bifalla den av Häradsrätten tillstyrkta ansökan.

Landshöfdinge-Embetets beslut överklagades till Rikets Kammar Collegii av Gode Männen i förre Kapitenen W. von Ehrenheims dödsbo, Bruksägaren E. A. Hedin i Åbylund, Ruethållaren S. Myrberg i Oster Munga, Kamreraren W. Neurling samt secreteraren W.A. Fröman. Kammar Collegii utslag den 7 december 1849 med tillstånd för Jan Andersson att anlägga qvarnen.

Efter överklagande till Kongl. Maj:t meddelades följande utslag.

"Kongl Maj:ts Nådiga Resolution Gifven Stockholms Slott den 26 februari 1851:

Kongl Maj:t har i nåder låtit sig detta besvärsmål föredraga och finner de underdåniga besvären ej föranleda ändring i Kammar Collegii överklagade utslag, vilket härmed i nåder fastställes. Det vederbörande till underdånig efterreättelse lünder.

Under Hans Maj:ts Vår Aller Nådigaste Konungs och Herres frånvaro

Datum ut supra

SIGILL
C A R L

G.A. Sparre

J. F. Fåræus

C. von Hohenhausen

Den 26 februari 1851 beviljades sålunda Jan Andersson rätt att uppföra qvarn och såg på sitt hemman Millingby.

För tiden februari 1851 till september 1857 saknar jag handlingar. När qvarnen, sågen, bostadshuset och övriga byggnader uppfördes har jag sålunda inte kunnat utröna. Om Jan Andersson som tituleras häradsdomare själv drev verksamheten eller om han hade arrendator har jag inte kännedom om.

Hitt tidigaste konstaterande är att en person vid namn Ulrika Johansson säljer qvarn och såg samt arrenderar ut marken som benämnes "Göstäppan" belägen på Millingby ägor för en tid av 50 år. Detta sker 30 september 1857. Köpare och arrendator: bergsmannen Carl Erik Fernberg och hustrun Catharina Jansdotter. Köpeskilling: 2.000 Riksdaler Riksmünt. Dessutom skall köparen utan ersättning "ärligen såga sex stycken sågtimmer åt säljaren.

Fernberg överlåter 1 oktober 1878 qvarn, såg och byggnader till Adolf Sollenberg för 4.000 kronor mot skuldebrev, förfallande 1 oktober 1879 att betalas sedan åtkomsthandlingar för lagfart överlämnats till Sollenberg. Sollenberg har tidigare enligt efterlämnade handelsböcker varit verksam vid Uddebyholmns gård 1865-66. Då Sollenberg inte inlöst skuldebrevet har Fernberg överlämnat ärendet till kronofogdemyndigheten för laga åtgärder. Den 12 maj 1882 skedde utmätning och den 9 augusti samma år hölls executiv auktion på Länsstyrelsen.

Inropare på auktionen var Kronolänssman Axel Rydin i Sala.
Inropspris: 4.000 kronor. Rydin överlåter därefter fånget på
enshanda villkor till Carl Erik Fernberg, som erhöll lagfart
den 13 februari 1883. Underskrift: "På Häradsrättens vägnar,
C. B. Lindroth.

Den 7 oktober 1879 har Kommissionslantmätaren J. Wiklund upprättat
karta över MILLINGBY QVARN omfattande en markareal av 5,45 reivar.

Rusthållaren August Johansson har enligt överlåtelsekontrakt den
16 november 1879 från sitt ägande 1/2 mantal kronoskatterusthåll
Millingby nr 2 i Romfartuna socken "upplåtit och försålt ett
utmål (= mark) av 5 reivar och 45 stänger att egas och besittas
med samma rätt som qvarnen och sågen innehades."

Enligt ett av Kommissionslantmätaren J. Wiklund utfärdat intyg
den 1 maj 1880 inhämtas att den avsondrade lägenheten utgöres av
cirka 1/195-del av hemmanet. Fögderiförvaltningen har besiktigt
marken och "vitsordat att den utgöres av en stenbunden skogs-
backe genomskuren af en mindre bäckrännil, på hvilken backe
qvarnegarens hus blifvit uppfördt",

Den 21 mars 1880 har Konungens Befallningshafvande i Westmanlands
län bifallit afsöndringen av jordlägenheten, vars benämning enligt
fögderiförvaltningens förslag av Kongl Kammar Collegium fastställs
till qvarnbacken nr 1." Såsom avgäld för densamma fastställs ett
spårmålsbelopp af åtta kannor, hälften råg och hälften korn att
årligen med lösen efter gällande medelmarkesångspris utgå till
stamhemmanets egare."

Underskrift: Reinhold Charpentier

/ oläal. namn

Köpebrev av den 14 juni 1891 avseende Carl Erik Fernbergs och hans hustru Karin, född Andersson överlåtelse till fostersonen Erik Gustaf Jäderlund av fastigheten Qvarnbacken nr 1, inklusive qvarn, såg och byggnader att tillträdas den 1 juli 1891.

Överlåtelsebeloppet, 4.000 kronor gäldas enligt följande:

Makarna förbehåller sig under sin livstid rätten att få disponera del av boningshuset enligt i köpebrevet angiven specifikation samt vissa naturaförmåner,

Jäderlund erlägger årligen kontant 400 kronor.

Säljaren äger rätt att inteckna fastigheten som säkerhet för avtalade förmåner.

Efter anhållan av Nämndemannen Carl Johan Sellin i Millingby vid lagtima hösttinget med Norrbo härad i tingshuset vid Hallsta den 8 september 1891 beviljades inteckning som säkerhet för förmånerna jämlikt undantagskontraktet.

(Inteckningen dödad den 22 december 1899).

"Lagfartsbevis utfärdat av Norrbo-Härads Rätt 8 september 1891 å lägenheten Qvarnbacken nr 1 innehållande 15,43 kvadratrefvar och avsöndrad från 1/2 mantal kronoskatte Millingby nr 2 i Romfartuna socken som Erik Gustaf Jäderlund enligt köpebref den 14 juni 1891 för 4.000 kronor tillhandlat sig af Carl Erik Fernberg och dennes hustru Karin Fernberg.

Tingshuset vid Hallsta den 8 september 1891

På HäradsRättens vägnar

Max Schenström"

På grund av sänkning av Munga sjöns vattennivå omkring 1924-1925 har kvarnen måst läggas ner, då tillflödet av vatten blev otillräckligt för vidare drift. Av befintligt odaterat koncept framgår att Jäderlund för 5.000 kronor överlätit en halv meter av vattenfallet vid Millingby kvarn till Munga sjös vattenavledningsförening.

Byggnaderna tillhörande själva kvarnen och sågen har enligt uppgift under andra världskriget sålts för rivning att användas för uppvärmningsändamål.

Kvar finns idag boningshuset som sedan 1950-talets mitt används som fritidshus, en snickarbod samt f.d. stallet som rymde tre hästar.

Utgiftskassabok för kvarn och såg för åren 1911 - 1923, förd av Jäderlund finns bevarad. Av åldersskäl såldes sedermera fastigheten av Jäderlund genom offentlig auktion.

1992, 28 november

Tore Björklund

Den 26 februari 1857 beviljades Jan Andersson rätt att uppföra
qvarn och såg på sitt hemman i Millingby.

Den 30 september 1857 säljer Ulrika Johansson qvarn och såg till
Bergemannen Carl Erik Fernberg och hans hustru Catharina Jansdotter
samt arrenderar ut marken som benämndes "Göstkäppan" belägen på
Millingby ägor för en tid av 50 år. Köpeskilling 2000 riksdaler
Riksmünt. Dessutom skall köparen utan ersättning årligen såga sex
stycken sågtimmer åt säljaren.

Köpebrev av den 14 juni 1891 avseende Carl Erik Fernberg och hans
hustru Karin född Andersson överlåtelse till fostersonen Erik
Gustaf Jäderlund av fastigheten Qvarnbacken nr. 1 inklusive Qvarn
Såg och byggnader att tillträda den 1 juli 1891.
Överlåtelsebelopp 4000 kronor gäldas enligt följande. Makarna
förbehåller sig under sin livstid rätten att få disponera en del
av boningshuset enligt i köpebrevet angiven specifikation samt vissa
naturaförmåner. Jäderlund erlägger årligen kontant 400 kronor.
Säljaren äger rätt att inteckna fastigheten som säkerhet för av-
talade förmåner.
Efter anhållan av Nämndemannen Carl Johan Melin i Millingby vid
lagtids hösttinget med Norrbo härad i tingshuset vid Hallsta den
8 september 1891 beviljades inteckning som säkerhet för förmånerna
jämligt undantagskontraktet.

Lagfartsbevis utfärdat av Norrbo-Härads Rätt den 8 september 1891
å lägenheten Qvarnbacken nr. 1 innehållande 15,43 kvadrat och av-
söndrad från $\frac{1}{2}$ mantal kronoskatte Millingby nr. 2 i Romfartuna
socken som Erik Gustaf Jäderlund enligt köpebrev den 14 juni 1891
för 4000 kronor tillhandlat sig af Carl Erik Fernberg och dennes
hustru Karin Fernberg.

Tingshuset vid Hallsta den 8 september 1891
På Härederättens Vägnar
Max Schenström.

På grund av sänkning av Mungasjöns vattennivå omkring 1924-1925
har kvarnen måst läggas ner, då tillflödet av vatten blev otill-
räckligt för vidare drift. Av befintligt odaterat koncept framgår
att Jäderlund för 3000 kronor överlätit en halv meter av vatten-
fallet vid Millingby kvarn till Munga sjöns vattenavledningeförning.

Byggnaderna tillhörande själva kvarnen och sågen har enligt uppgift
under andra världskriget sålts för rivning att användas för upp-
värmningsändamål.

Kvar finns idag boningshuset som sedan 1950- talets mitt används
som fritidshus. En snickarbod samt f. d. stallet som rymde 3 hästar.

Av åldersskäl såldes sedermera fastigheten av Jäderlund genom of-
fentlig auktion.